

Dr. Honma Junji életrajza

Honma Kunzan valódi neve *Honma Junji* volt. A japán kardok kutatásának kiemelkedő alakjaként *Sato Kanzan* mellett a „*Ryōzan*” (Két hegy) egyikeként emlegették. A „*Kunzan*” művésznevét egy jellegzetes szokásáról kapta: amikor egy kardot szemlélve teljesen elégedett volt, halkán „*kun-kun*” (1) hangot hallatott az orrával.

Honma Kunzan 1904-ben (a *Meiji*-korszak 37. évében) született a *Jamagata* prefektúra *Akumi* járásában, a mai *Sakata* város területén. Mivel apja és nagyapja is szenvedélyes kardkedvelő volt, a kardok világa gyermekkorától természetes közegét jelentette.

Saját visszaemlékezései szerint azonban gyermekként még nem tanulta senkitől a kardok ismeretét. Csak a *Kokugakuin* Egyetemre való beiratkozása után kezdett komolyabban foglalkozni a témával. Tanulmányai megkezdése után nagyapja és apja biztatására, akik arra ösztönözték, hogy mélyebben ismerje meg a japán kardot, mesterének ajánlásával megismerkedett *Kōzu Haku* kardértékelővel.

Honma nemcsak *Kōzu Haku* tanításait sajátította el, hanem aktívan részt vett a *Chūō Tōkenkai* és a *Tsukiji Tōkenkai* rendezvényein is, ahol tapasztalatot szerzett az aukciós értékelések és a kardvizsgálat módszereiben. Itt alakult ki biztos szakmai ítélőképessége.

Az egyetem elvégzése után a Nemzeti Múzeumban (a mai Tokiói Nemzeti Múzeum) dolgozott kutatási osztályvezetőként, majd a *Honma* Művészeti Múzeum első igazgatója lett. Emellett a Művelődési Minisztérium (a mai Oktatási, Kulturális, Sport-, Tudomány- és Technológiai Minisztérium) nemzeti kincs-felügyelőjeként, valamint a Japán Művészi Kardok Megőrzéséért Alapítvány első elnökeként is tevékenykedett.

Honma Kunzan munkássága rendkívül sokrétű volt, és kutatásai nyomán született írásai ma is alapvető szakirodalomnak számítanak a japán kardművészet kutatói és gyűjtői számára.

A Showa-korszak GHQ-kardbegyűjtése

A második világháború utáni *Showa*-korszakban a GHQ (General Headquarters), azaz az amerikai megszállási hatóság indította el a japán kardok begyűjtését és lefoglalását.

A folyamat lényege a következő volt: a háború után Japánban szigorúan ellenőrizték a fegyvereket, hogy megelőzzék a fegyveres ellenállást vagy a fegyverrel elkövetett bűncselekményeket. A GHQ rendeletei alapján minden katonai vagy civil tulajdonban lévő kardot – beleértve a hagyományos szamurájkardokat (katana, wakizashi) és más éles fegyvereket – be kellett szolgáltatni a hatóságoknak.

A lefoglalás két fő csoportra irányult:

- Hagyományos fegyverek a hadsereg és rendőrség készletéből, valamint azokból az otthonokból, ahol fegyveres katonai személyek vagy katonai múltú családok laktak.
- Polgári tulajdonban lévő kardok, amelyek gyakran történelmi vagy művészi értéket képviseltek, de „fegyvernek” minősültek a jogi értelemben.

A lefoglalt kardok egy részét megsemmisítették, különösen a háborús eszköznek minősített darabokat, más részét pedig múzeumoknak, gyűjteményeknek vagy hivatalos hatósági raktáraknak adták át. Ezzel párhuzamosan sok művészeti értékű kardot szakértők – például kardtörténészek és muzeológusok – igyekeztek dokumentálni, hogy ne vesszenek el a kulturális kincsek.

Ez a GHQ-kezdeményezte „*tōgari*” tehát nem csupán egy egyszerű begyűjtés volt, hanem a japán társadalom és kultúra fegyveres múltjának radikális átszervezése a megszállás éveiben. A folyamat komoly hatással volt a kardművészet kutatására, a gyűjtőkre és a kardok történeti megőrzésére, mert sok értékes kard került hivatalos nyilvántartásba vagy múzeumi gyűjteménybe.

Honma Kunzan egyik legismertebb hozzájárulása a japán kardkultúra megőrzéséhez a második világháború utáni időszakban történt. Ebben a kritikus időszakban jelentős szerepet játszott abban, hogy a japán kardok ne vesszenek el teljesen.

Ebben az időszakban *Honma Kunzan* megtudta *Nakajima Kiyoichi* üzletembertől, hogy minden japán tulajdonban lévő fegyvert, beleértve a kardokat is, át kell adni a GHQ-nak.

Honma Kunzan azonban amellet érvelt, hogy a japán kardok bár fegyverként készültek, a gyűjtők és műkedvelők nem harci céllal őrzik azokat, hanem a szépségüket értékelik és tiszteletüket fejezik ki az ősök iránt. Ezért *Honma Kunzan* az ország különböző részeire utazott, és több ízben tárgyalt a Szövetséges Haderő Csendőrségének vezetőivel, köztük Caldwell tábornokkal, hogy a már lefoglalt japán kardokat visszaszerezzék.

Emellett sikerült elérnie, hogy a kardok művészeti céllal, „művészi kardokként” maradhassanak meg, így megőrizve a japán kardkultúra értékes darabjait a jövő számára.

Azonban kezdetben a művészeti kardként elismert japán kardok kritériuma igen szigorú volt: csak a nemzeti kincseknek, kiemelkedő művészeti értékű kardoknak, illetve emlékül készített, különleges értékkel bíró kardok minősülhettek művészeti kardként. Ez azt jelentette volna, hogy a fennmaradt kardok nagy részét lefoglalák.

Honma Kunzan azonban állhatatosan érvelt: „Ez nem megoldás. A japán kardgyűjtők nem csupán a kiemelkedő művészeti értékű kardokat becsülik. A fontosabb értékkel nem bíró, kisebb rangú kardokat is nagy tisztelettel őrzik és csodálják. A kritériumokat le kellene engedni.” Többszöri, kitartó tárgyalás után sikerült elérnie, hogy a GHQ engedett a feltételekből.

Végül a megszállási hatóság kijelentette: „Az a kard minősül művészeti kardnak, amelyet szakértő megvizsgál, és bármely szempontból művészeti értéket talál benne.” *Honma Kunzan* nagy örömmel fogadta az eredményt: „Így a legtöbb kardot meg lehet menteni. Ez kiváló, nagyon jó!”

Ma már természetesnek számít, hogy a múzeumokban kiemelkedő kardokat láthatunk, de ennek háttérében *Honma Kunzan* és kortársai rendkívüli erőfeszítései állnak, akik megőrizték a japán kardkultúra kincseit a jövő számára.

Honma Kunzan kiemelkedő könyvei

Előadás a Tōkakai-ban – A híres kardok értékelésének és megcsodálásának titkai

A „*Tōkakai* előadás – A híres kardok megismerésének és értékelésének titkai” című mű egy háromkötetes kardmagyarázó sorozat, amely *Honma Kunzan* előadásait tartalmazza. A kiadvány három részre tagolódik:

Az **első kötet** (*Yamashiro* tartomány régi kardjai) a korai, *kotō* korszak mestereivel foglalkozik, akik a mai Kiotó déli részén, *Yamashiro* tartományban tevékenykedtek. Itt olvashatunk a *Rai-ha*, *Hasebe-ha* és *Awataguchi-ha* kardkészítő iskolákról, azok jellemzőiről és szépségükről.

A **második kötet** (*Sagami* és *Yamato* tartomány régi kardjai) két nagy fejezetet tartalmaz: a *Sōshū-den* hagyomány mestereit – *Shintōgo Kunimitsu*, *Masamune*, *Sadamune* – valamint a *Yamato-den* öt fő iskoláját: *Senjuin-ha*, *Taima-ha*, *Tegai-ha*, *Hōshō-ha* és *Shikkake-ha*.

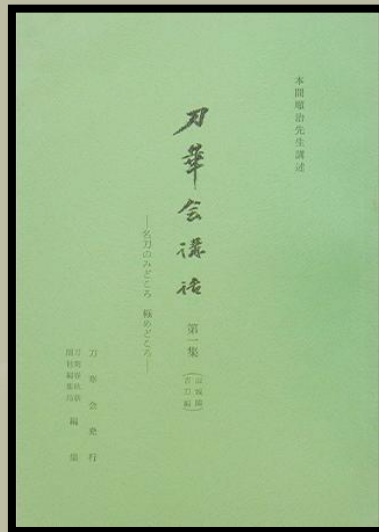
A **harmadik kötet** (*Bizen* tartomány régi kardjai) a *Ko-Bizen-ha*, *Ichimonji-ha* és *Osafune-ha* mestereit tárgyalja, akik *Bizen* tartományban (a mai *Okayama* keleti részén) alkottak.

A sorozat világosan és közérthetően magyarázza az alapvető kardművészeti kifejezéseket, így mind a kezdő, mind a haladó érdeklődők számára értékes forrás.

Később megjelent egy kibővített változat is, „A híres kardok megismerésének és értékelésének titkai” címmel, amelyben újabb két fejezet kapott helyet – *Bitchū* és *Mino* tartomány régi kardjairól –, így a teljes sorozat immár hat tematikus egységet ölel fel.

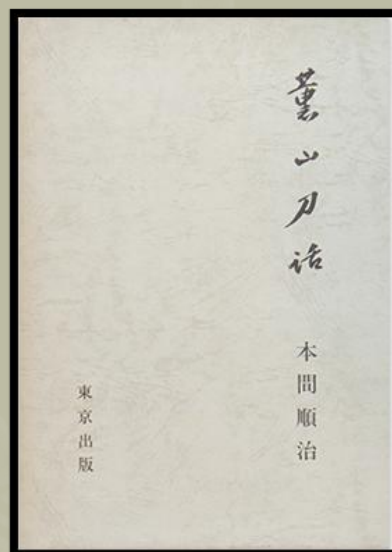
A „*Tōkakai* előadás” egyik legfőbb erénye, hogy világos és közérthető módon magyarázza el az alapvető kardművészeti kifejezéseket, így a kezdő és a haladó érdeklődők számára egyaránt értékes forrás.

A sorozat később kibővült két új kötettel: az ötödik (*Bitchū* tartomány régi kardjai) és a hatodik (*Mino* tartomány régi kardjai) résszel, és ezek már „A híres kardok megismerésének és értékelésének titkai” címen jelentek meg. Ez az újabb, hatkötetes változat a japán régi kardok tanulmányozásához elengedhetetlen olvasmány a kardművészet kedvelői számára.

A híres kardok értékelésének és megcsodálásának titkai

Kunzan kardtörténetei” (薫山刀話)

Honma Kunzan és legrégebbi tanítványa, Ishii Masakuni párbeszédeit összegyűjtő, nagyszabású kardtanulmány.

A könyv eleje, mintegy ötven oldal rendkívül gazdag képanyagot tartalmaz. A kötet elején bemutatják a legendás „öt legnagyobb kardot” (*Tenka Goken*), valamint a *Kyōhō Meibutsuchō* (a híres kardokat felsoroló 18. századi lajstrom) több híres pengéjének fényképeit. Ezen felül számos, a japán kardvilágban ismert személy – kutatók, gyűjtők, pengecsiszolók és kardkovács mesterek – arcképe és rövid bemutatása is helyet kapott.

A több mint kétszáz oldalas főszöveg hat fejezetre tagolódik, mindegyik egy-egy külön témát dolgoz fel.

Az **1. fejezet** („*Kunzan és a kard*”) *Honma Kunzan* életét és kardokhoz fűződő pályáját mutatja be. A párbeszédes formának köszönhetően az olvasó érzékelheti *Kunzan* közvetlen, mégis határozott személyiségét. Az egyik alfejezet, a „Titkos történetek a háború végéről”, részletesen ismerteti a *Shōwa*-korszak kardlefoglalását és a Japán Művészi Kardok Megőrzésének Egyesülete (*Nihon Bijutsu Tōken Hozon Kyōkai*) megalakulásának hátterét. Ebben a részben *Kunzan* így emlékezik vissza: „*A kardokért végzett munkáim közül ez volt a leginkább érdekleges és legnagyobb kihívás.*”

A könyv egyik legértékesebb része annak bemutatása, miként tudta *Honma Kunzan* elérni, hogy a GHQ a japán kardokat ne pusztán fegyvernek, hanem művészeti tárgyként („*bijutsu tōken*”) ismerje el. A *Shōwa*-kori kardgyűjtés történetét ritkán tárgyalják részletesen más kiadványok, ezért ez a rész különösen fontos azoknak, akik hiteles képet szeretnének kapni a háború utáni kardmentés valódi eseményeiről.

A **2. fejezet** („A császári ház kardjai”) a *Shōsōin* kincstárban őrzött kardokról és a kardgyűjtőként is ismert *Kōmei* és *Meiji* császárok tulajdonában lévő pengékről közöl adatokat és történeti áttekintést.

A **3. fejezet** („A daimjó családok kardjai”) a híres *Uesugi*-család fegyvergyűjteményét mutatja be, amelyet a hadvezér *Uesugi Kenshin* alapított. Bár a gyűjteményben számos kardot minősítettek fontos műtárgynak, nem akad köztük nemzeti kincsnek (*kokuhō*) nyilvánított darab. *Kunzan* ezt így magyarázza: „Ha egy kardot nemzeti kinsként ismernek el, a tulajdonosnak kötelezővé válik annak bemutatása, és ha megsérül, jogi felelősséget visel. Az *Uesugi* család ezért elutasította, hogy kardjaikat ilyen státuszba emeljék.” Ebben a fejezetben *Kunzan* a *Shōnai Sakai*, *Date* és *Tokugawa* család gyűjteményeiben látott híres kardokról is megosztja benyomásait.

A könyv ezen része különösen érdekes azok számára, akik a szamuráj hadurak és a *daimyo* családok története iránt érdeklődnek, mivel számos, személyes élményeken alapuló történetet tartalmaz.

4. fejezet: Híres kardgyűjtők életrajza

Ebben a fejezetben *Honma Kunzan* az általa ismert híres kardgyűjtőkre koncentrál, bemutatva személyiségüket, életútjukat, valamint a kardokon kívüli emlékeiket és történeteiket.

Például a politikai aktivista és üzletember *Sugiyama Shigemaru* híres volt a különleges rajongásáról az „unagi” (angolna) iránt. *Honma Kunzan* így emlékezett rá: „Bár én jobban értek a kardokhoz, mint *Sugiyama* úr, az unagik tekintetében ő sokkal nagyobb szakértő volt. Előadta, hogy a vékony unagi finom, de szerintem a nagyobb unagi még jobb”. Az ilyen személyes anekdoták révén az olvasó betekintést nyer a kardgyűjtők mindennapi életébe és jellemébe. Ez a fejezet különösen hasznos azok számára, akik ismerik a neveket, de kíváncsiak arra, milyenek voltak ezek az emberek a valóságban.

5. fejezet: Csiszolás, tokok és fényképezés

Ebben a részben négy kulcsszemélyt mutat be:

- a pengécsiszolót *Hirai Chiba*,
- a tok készítőjét *Sayafumi*,
- a művészi nyomtatással foglalkozó cég vezetőjét *Ōtsuka Minoru*,
- és a kardfotózás úttörőjét, *Namiki Takeo*.

A fejezet részletesen tárgyalja munkásságukat, technikáikat és hozzájárulásukat a japán kardok dokumentálásához és megőrzéséhez.

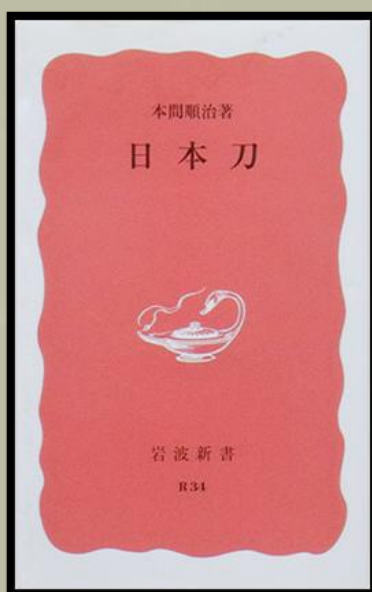
6. fejezet: A japán kard kutatásának jövőbeli feladatai

Itt *Honma Kunzan* a saját kutatási eredményeit és a későbbi generációk számára javasolt kutatási irányokat ismerteti. Kiemeli, hogy egyes kardokat, amelyek egyszer már kiértékeltek, későbbi vizsgálatok során más mesterek művének ismerhetnek el, míg mások eredetét végül pontosan be lehet azonosítani. A kardkutatás dinamikus terület, ahol a folyamatos vizsgálatok új ismereteket hozhatnak. *Kunzan* a fejezetet így zárja:

„A jövő generációinak szilárd tudással és éles szemmel kell vizsgálni minden egyes kardot. Különösen fontos, hogy körültekintően ítéljék meg, vajon a kard valódi mestermű vagy hamisítvány.”

A nihontō

Ez a könyv egy 1939-ben (*Shōwa* 14.) kiadott japán kardokkal foglalkozó ismertető. Tartalmazza a kardok történetét, kovácsolásának és polírozásának alapvető ismereteit, valamint híres kardokról szóló elemzéseket, anekdotákat és a jelentős személyek tulajdonában lévő pengékről készült fényképeket. A könyvben különböző érdekességek is olvashatók, például a „*Masamune eltörlésének elmélete (2)*” vagy az, hogy „*Muramasa vajon démoni kard-e?*”

Külön figyelemre méltó a „Hogyan válasszunk katonai kardot” című korabeli cikk, amely a kiadás idejét tükrözi.

A korszakban a japán katonák kötelezően hordták a kardot, amelynek formáját és minőségét rang és státusz szerint részletes szabályok határozták meg. A könyv tehát nemcsak történeti és művészeti szempontból jelentős, hanem útmutatóként is szolgált a katonai kardok helyes használatához.

A könyv 76 éven át nem jelent meg újra, ezért sokan a „hiányzó klasszikus a japán kardkutatásban” kifejezéssel illették. A 2019-es évben (*Heisei* 31 / *Reiwa* 1) azonban újrakiadásra került, és ezzel együtt elektronikus formában is elérhetővé vált, a régi írásjegyeket modern, új karakterekre cserélve.

Érdekes, hogy a könyv újbóli kiadásának gondolata már 2015-ben felmerült, amikor a híres játék, a *Touken Ranbu* elindult, és nagy érdeklődést keltett a japán kardok iránt. Akkor azonban a kiadó szerkesztősége úgy ítélte, hogy a játékosok nem olvasnák szívesen a régi, nehezen olvasható karakterekkel írt könyvet, így a terv elhalt.

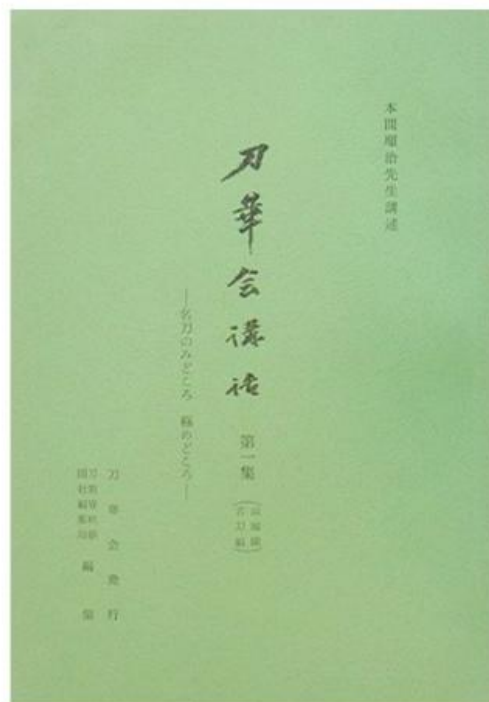
A 2019-es újrakiadást végül a *Touken Ranbu* játék okozta kardőrület tette lehetővé. A játék népszerűsége nyomán egyre több kardokkal kapcsolatos rendezvényt szerveztek, és a „kardlányok” (*tōken joshi*) aktívan vásároltak és olvastak könyveket a kardokról, így a kiadó úgy döntött, hogy a régi írásjegyek ellenére a könyvet örömmel fogadják majd az új közönség tagjai.

A „*Nihontō*” mára a legmegbízhatóbb bevezető könyvnek számít a japán kardok világában, és minden kardkedvelőnek ajánlott olvasmány.

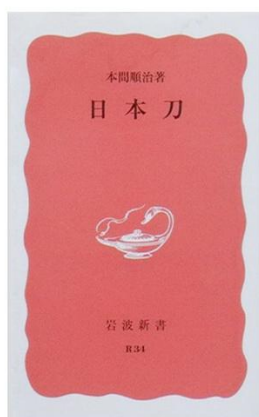
Honma Kōzan reprezentatív publikációinak listája:

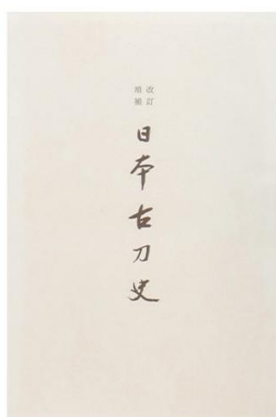
Japán kardok kurzusa
– 7. kötet

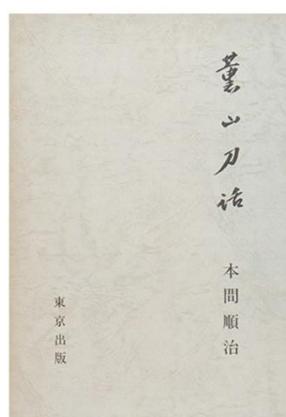
A Tōkakai beszélgetései
a kardokról

Nihontō” (日本刀)

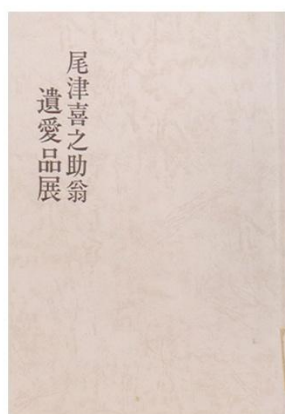
A japán régi kardok története

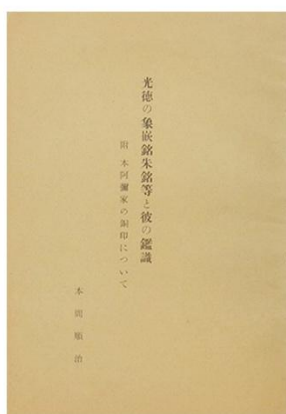
Kunzan kardtörténete

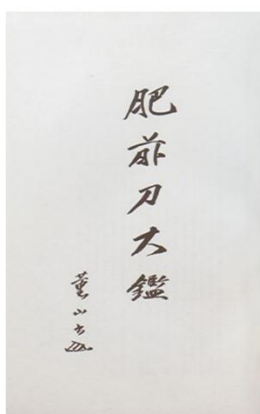
A japán kard története

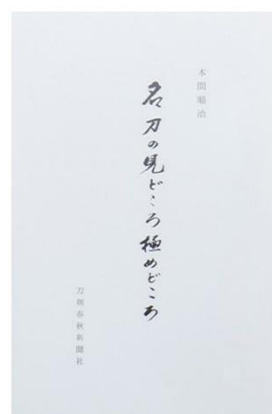
Ozu Kinusuke emlékkiállítás

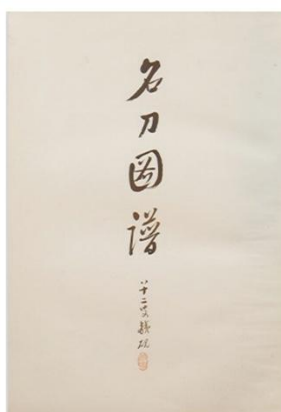
Kōtoku intarziás és vöröslakkos aláírásai, valamint azok hitelesítése – kiegészítésként a Hon'ami család rézpecsétjeiről

A hizen-i kardok nagy katalógusa – Tadayoshi kötet

A híres kardok értékeinek és mesterjegyeinek felismerése

A híres kardok képes jegyzéke

Nemzeti kincs rangú kardok képes jegyzéke

Japán kardok kurzusa – 2. kötet

Japán kardok kurzusa – 7. kötet

Szómagyarázat

(1) A **クンクン** (kunkun) egy japán hangutánzó (onomatopoe) kifejezés, amely a szagok érzékelésére, szimatolásra utal.

Pontosabban:

Jelentés: „szimatolni” vagy „szagolni valamit”

Használat: Általában azt a hangot vagy mozdulatot írja le, amikor valaki az orrával próbál valamit megszagolni.

Különbség a „szippantás” kifejezéstől: Magyarul a „szippantás” inkább a levegő hirtelen beszívására utal, például orrfújás vagy inhalálás közben. A japán **クンクン** inkább folyamatos, kíváncsi szimatolást fejez ki, ahogy például egy kutya is szimatol valamit, vagy valaki közelebbről próbálja érezni egy tárgy illatát.

Tehát *Honma Kunzan* esetében, amikor azt mondjuk, hogy szokása volt a pengéket *kunkun*-ozni, az nem hirtelen szippantás, hanem az orrával való alapos szimatolás, a kard „szagának” figyelmes vizsgálata.

(2) A „Masamune eltörlésének elmélete” (正宗抹殺論, *Masamune massatsu-ron*) egy olyan vitatott elmélet vagy vita a japán kardtörténetben, amely a híres kardkovács, *Masamune* műveinek eltűnésére vagy háttérbe szorítására vonatkozik.

Masamune (約1288-? / kb. 1330 körül) a japán kardkészítés történetének egyik legnagyobb mestere, aki kiemelkedő pengéket kovácsolt a *Kamakura*-kor idején. Egyes történeti feljegyzések vagy teóriák szerint *Masamune* műveit később szándékosan háttérbe szorították vagy „eltörölték” bizonyos politikai vagy társadalmi okok miatt, például rivális kovácsok vagy megrendelők érdekei miatt.

A kifejezés tehát nem szó szerinti „fizikai eltörlést” jelent, hanem inkább azt, hogy *Masamune* munkássága bizonyos körökben kevésbé volt elismert vagy dokumentált, esetleg átírták a történeti feljegyzéseket, hogy más kovácsok érdemei előtérbe kerüljenek.

Honma Kunzan könyvében ez a téma egyik különleges, történeti vitát bemutató rovat, amely *Masamune* legendás munkásságát és a kardtörténettel kapcsolatos spekulációkat tárgyalja.

A fordítás az alábbi cikk felhasználásával történt: <https://www.touken-world.jp/tips/69431/>